

7/
627

[Latvju vispārējais dziesmu
svētki VI]

Virsdirigentu

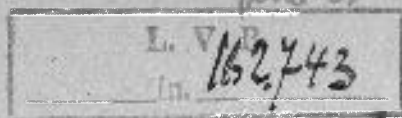
paskaidrojumi

pie

*VI. visp. dziesmu svētku
dziesmām*

1925

RICIBAS KOMITEJAS IZDEVUMS

28

Jul. Pētersona spiestuve, Rīgā, Kr. Barona ielā 20/22.

Vispārēji aizrādījumi.

Ievērojot koru diriģentu izteikto vēlēšanos, VI. visp. dziesmu un muzikas svētku Rīcības komiteja sarīkoja 5. janvārī š. g. instruktīva kursa dienu, kurā virsdiriģenti deva aizrādījumus par uzvedamām dziesmām. Bet tā kā daļa no tām palika neapskatīta, un bez tam arī liela daļa no diriģentiem nebija paspējuši Rīgā ierasties, Rīcības komiteja atrada par vajadzīgu iespiest aizrādījumus vienkopus un darīt tos pieejamus visiem svētku koru diriģentiem, lai tie varētu nodoties pamatīgām dziedamo dziesmu studijām un nodziļināties viņu izpratnē, kas, bez šaubām, vairāk nodrošinās svētku labo izdošanos.

Virsdiriģenti ir pūlējušies dot paskaidrojumus katrai dziesmai atsevišķi. Apskatīti ir diriģēšanas paņēmieni grūtākās vietās, doti mājiņi dziesmu iestudēšanas metodes ziņā, lai iestudēšanu atvieglinātu un paātrinātu sevišķi tādās vietās, kur toņu gājiņi neparasti. Izceltas ir vietas, kurās jāvingrina atsevišķi vienai balsij, vai 2 kopā un aizrādīts, ka uzkert attiecīgu toni pēc garākām pauzēm un vietās, kur notiek pāreja no vienas toņu kārtas otrā. Vēriba piegriesta arī teksta izrunai, iespieduma kljūdu izlabošanai, niansēm un galvenais — dziesmu atsevišķo daļu raksturam.

Beigu daļā atrodama vēlāmā kārtība, kādā dziesmas iestudējamās. To sakārtojot, Rīcības Komiteja likās vadīties: 1) no vēlēšanās radīt sistemu iestudēšanas darbā, jo vairāk tamdēļ, ka anketā pierādījusi, ka dziesmas tiek mācītas bez kāda vadoša principa; ka kori ar retiem izņēmumiem nodarbojušies tikai ar pazīstamākām dziesmām; 2) no vēlēšanās redzēt zināmā laikā nodarbojamies ap vienādām dziesmām vieglāka pārskata labad, lai virsdiriģentiem, uz kopmēģinājumiem braucot, būtu kaut cik noteikts ieskats koru darbībā un tie varētu nostāties ar zināmām prasībām. Dziesmas sadalītas, neskatoties tik daudz uz to, cik tās grūtuma ziņā atšķirtos viena no otras. Rīcības Komiteja koriem uzliek par pienākumu šo iestudēšanas kārtību ievērot. Kori, kuri gatavojas novadu svētkos 1925. g. vasarā, var atkāpties no beigu daļā atzīmētas dziesmu iestudēšanas kārtības, bet pēc notikušiem novadu svētkiem, kuŗos Rīc. Komiteja uzaicina turēties pie viena no pieliktiem 3 programu paraugiem, arī tie kori stājas pie atlikušo dziesmu iemācīšanās pēc noteiktās kārtības. —

Rīc. Komiteja grib būt piepalīdzīga novadu svētku rīkotājiem — koriem, gādājot par virsdiriģentiem, sedzot daļu izdevumu viņu atalgojumam. Rīc. Komiteja šai lietā jau griezusies pie Kult. Fonda. —

Ja novadu svētkos vienā otrā vietā nebūtu iespējams uzstādīt vīru kori, tad rīkotājiem-korīm programmas paplašināšanai dota iespēja programmu palielināt ar jaukta korā dziesmām no citiem novadu svētku programmu paraugiem. —

Rīcības komiteja droši palaižas uz svētku koru diriģentu čaklumu, prieku un sajūsmu uz lielo darbu. Mūsu nākamajiem dziesmu un muzikas, tautas un kulturas svētkiem vajaga pacelties pāri par visiem līdzinējiem svētkiem. Tautas gods to prasa. Jāpieliek visas pūles, lai panākumi būtu droši!

Rīcības komiteja.

Virsdiriģenta Teodora Reitera aizrādījumi.

Nr. 5. (Aiz upītes) $\frac{7}{4}$ diriģējamas ka 3 + 4. Vēriba piegriežama 5., 6. un 8. pantiņu vīru kora fīrskanībai un zinkopei I. tenoros min. daļas otrā taktī.

Nr. 6. (Ej, saulīte.) $\frac{3}{4}$ diriģējamas pa 2 un 3. Jāiztur velkošās balsis garās notis p a r e i z ā i l g u m ā, kamēr citas balsis dzied meldiju. (Piem. visi „Uh!“ vilcieni.) Tad visas notis J. uz kuŗām stāv fermate (J.) jāiztur 5 takts sitieni un pēc tam jāturpina nākošais „Uh“ lasījums (skat. lp. 12. 1. sistemā 4. taktī; turpat 3. sistemā 5. taktī; 13. lapp. 2. sistemā — 4. taktī).

Nr. 7. Līgo dziesmas. Šinī līgotņu virknē rada grūtības pāreja no vienas meldijas uz otru. Bet šīm pārejām jāpiegriež visnopietnākā vēriba, jo citādi šo virkni nav iespējams izpildīt.

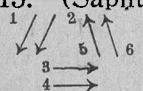
Lai iesāktu II. kori, jāliek vairākkārt sopranu pēc toņa „la“, ar kuŗu nobeidzas I. koris, ņemt veselu toni uz zemi t. i. „sol“; turpretim a l t i e m pēc „fa“ jāiemāca ņemt pustoni; zemāk t. i. „mi“.

Pēc II. kora altiem jāuzsāk III. koris uz „la“, kas viņiem jāiemāca ņemt no sopranu „sol“ (ar kuŗu nobeidz II. k.), dziedot veselu toni uz augšu (sol-la, sol-la u. t.).

Grūtāks ir iesākums IV. korim; lai gan sopranu paliek savā tonī „la“, altu iesākums no „mi“, „fa“, t. i. pa veselu toni uz augšu, rada grūtības, laikam tāpēc, ka pēc a-moll akorda (III. kora beigās) d-dur akords (IV. k. sāk) kā mēdz teikt, neguļ tik labi dzirdē, tāpēc sevišķi jāpieliek pūles šai pārejai altos.

Nr. 8. Tas bij vīrs. Jāievēro, lai basi 3. taktī no sāk. pareizi ņem „fa“, bet ne fis, kas viņiem parastāki padodas šinī vietā; tāpat alti 8. taktī no sāk.; bez tam altu vēriba jāpiegriež 12. taktij, lai viņi ņem uz 2. astotdaļu pareizi „gis“, jo viņu dzirdi no iepriekšējās takts ir stipri ie-spaidojis sol.

Nr. 10. (Beverinas dziedonis.) 26. lappusē „Allegro“ diriģējams uz 4 (kaut gan apzīmēts uz 2); 26. lapp. II. sistemā 2. taktī lai tenori pareizi uz-ņem „cis“ pēc iepriekšējā augstā „d“. 27. lapp. III. sistemā $\frac{9}{8}$ jādiriģē uz 3 (kā $\frac{3}{4}$). 28. lapp. I. sist. pie pārejas fis-durā tenori jāvingrina, ņemt „ais“ pēc zemā „cis“, tad 28. lapp. III. sist. 2. taktī jāuzmana basu lēcians pa septimu uz leju (no „h“ uz „cis“ apakšā), ko bieži basi dzied aplam: septimas vietā oktavu lejup; tāpat tīri jāiemāca turpmākais basu gājiens ar tekstu „tautu izglāba dziesmu gars....“

Nr. 13. (Sapņu tālumā.) $\frac{3}{4}$ diriģējamas ik pa astotdaļai sekošā zī-mējumā Jāuzmana grūtīe basu iekritieni — 42. lapp. III. si-

stemā pie teksta „Tvaikos vītušas“ — 1. un 2. tenoros un pēc tam basos.

Nr. 20. (Trimpula v. k.) $\frac{9}{8}$ diriģējamas uz 3 (kā $\frac{3}{4}$). 63. lapp. I. sist. 1. taktī pirmā nots II. basos ir „es“ un I. basos „f“ (bet ne „e“ un „fes“, kā drukāts.). Tā pati drukas kļūda jāizlabo 63. lapp. II. sist. 3. taktī. Pie basu mācīšanas jāuzmana 65. lapp. III. sist. 3. taktī I. basu gājiens pie teksta „līdz pamatiem žūst.“

Nr. 22. (Mūžam zili.) $\frac{9}{8}$ diriģējamas uz 6 ik pa astotdaļai; no „con moto“ (Sasisti garie...) jādiriģē uz 2 līdz „molto meno mosso“ (Miera nav sentēvu gariem), kas iet atkal uz 6, bet „a tempo“ („Mūžam bal-tas....“) atkal uz 2 līdz „allarg. molto“, no kurienes līdz dziesmas bei-

gām jādiriģē uz 6. Pie balsu mācības jāpiegriež I. tenoru vērība 74. lpp. III. sist. 1. taktī $1\frac{1}{2}$ toņa lēcienam no „e“ uz „des“.

II. burtn. Nr. 2. (Tā vēsma.) I. sist. 3. taktī altu lēcieni no „as“ uz „ces“ jāuzmana. 13. lapp. beidzamā sistēmā, no 2. takts sākot, jāpie-radina dziedāt sopranēm „es“ un tenoriem „des“, ka vieni otriem nejauc un nesāk dziedāt vienā tonī; tāpat nākošā taktī sopranēm „as“ un tenoriem „ges“ un tā turpmāk „f“ un „es“, „b“ un „as“. Tālāk jāuzmana ļoti grūtie gājieni 14. lapp. pie teksta „Tik dienu soļus drošus, tik dienu soļus drošus“.

Nr. 3. (Bikeris miroņu salā.) Basu frazes „quasi solo“ „Tālu aiz kalniem, aiz jūrām“ u. t. t. lai dzied II. basi. 17. lapp. I. sist. soprani lai ieklausas savu iekritienu „Spigulo“ no basiem takti iepriekš. Dziesma diriģējama uz 6 pa 1 uz katru teksta sitienu.

III. burtn. Lauztas priedes. $\frac{9}{8}$ jādiriģē uz 2. Pirms kora sākuma vismaz pāra taktis vēlams spēlēt orķestra pavadījumā, lai koris iemācas uzsākt pareizā tonī. Tāpat vidū kora pauzēs vēlams spēlēt pavadījumu, lai koris atkal ieklausītos un uzņemtu savus iekritumus pareizi. 80. lapp. beidzamā sistēmā pie teksta „Tu naidīgā pretvara“ jādiriģē katra astot-daļa, bet tālāk atkal uz 2 (t. i. pa 3 astotdaļām uz takts sitienu).

5. No atzišanas koka. $\frac{12}{8}$ diriģējamas uz 4. Nepieciešami kora pau-zēs spēlēt pavadījumu, lai koris zin uzsākt pēc tam pareizā tonī.

Virssdiriģenta Ālfreda Kalniņa dziesmas.

Līgsmošana. (I. b., Nr. 14, 45. l. p.) 48. l. p., 6. sistēmas 2. taktī I. alta notij rebemol (des) vajag būt astotdaļai (ne ceturtdalai, kā iespiests). 51. l. p., 6. sistēmas 4. taktī I. altam jāturpina dziedāt do b e m o l (ces), kamdēļ jāpaliek b. Temps sākumā mierīgs, dziesmas turpmākā gaitā šad tad atdzīvojoties. Ari mierīgās vietās jāizsargājas no stieptiem ritmiem un visnotaļ vēlams, lai katrs koris būtu pietiekoši kustīgs un lokans, sagatavots uz ritošiem tempiem. Jādiriģē uz 3, no 49. l. p. sākot uz 2, vēlāk atkal uz 3 u. t. t.

Dziesma sadalās mazos posmos, kuri pie tam dažāda garuma, arī pretstatos nevienādi. Vēlama tamdēļ vienāda elpas uzņemšana, posmu pareiza atšķiršana, noslēgšanas 1. posmā 2 taktis, 2. p. atkal 2 t., tālāk 3, tad 5, 5, 2, 3, 7. Pēc ģeneralpauzas 1, 4, 4, 2. (Vēlāk pienākušām balsīm mazliet citāds elpas sadalījums. Te mēģināts parādīt pie s o p r a n a, kā posmi sadalāmi). Sākot ar „Akmens no varoņa kapa“ sadalījums šāds: 4, 1, 3, 3, 2, 5. 48. l. p. sākot ar „Gana bij“ 5, 1, 5. Sākot ar „Lai kokles dūc“ 48. l. p. pēd. rindā sadalījums jau viengabalaināks, un pārpratumi teit izslēgti.

Vēlams, lai pirmais motīvs vēlāk pievienojošās balsīs arvien tiktu pienācīgi izcelts, vai nu 44. l. p., jeb 45. l. p. 3 pēdējās, 46. lappuses 1. taktis; tāpat „Lai gaiša ir“ 47. l. p. 3—5 taktis. Sevišķi izceļama vieta altā „Gana bij“ 46. l. p. 10. sistēmas sākumā un tenorā takti vēlāk. Tāpat stipri izceļama vieta altā un tenorā 47. l. p. pēd. sistēmas 2. un 3. taktis. 48. l. p. 2. taktī pēc akorda ieturama pamatīga pauza, pilnīgi pārtraucot diriģēšanu. Ari kontrastējošām vajag iznākt vietām „Ik būdā jau zelta saulīti mana“ ar sekojošo „Lai kokles dūc“ 48. l. p. 48. l. p. pēd. sistēmas 4. taktī alti dzied labemol (as), fa (f); augšējo do (c) tā tad ņem 1. soprani, zemāko, lejup vesto do (c) 2. soprani,

to pārvedot arī uz nāk. takti. Tāpat 49. l. p. pirmās sist. pēd. takti otrie sopr. un ten. tura rebemol (des), to pārvedot uz mibemol (es) Jāgādā par to, lai tenori 51. l. p. 3. sistēmas 4. takti mi (e) neņemtu par zemu, ar viņiem šo vietu pastudējot, sākot ar 2 taktīm iepriekš, lai viņi mācītos pamazām no „es“ pāri „d“ pieklūt skaidram, augstam „e“. Dziesmas grūtība meklējama tikai ritmā. Tādēļ lielākā uzmanība piegriežama sek. vietām, kur viss koris jeb kora atsev. balsis iekrīt uz tā sauktām vājām taktisdaļām, pieradinot dziedoņus brīvi, nepiespiesti uzsākt arī pēc sīkākām pauzēm, veids, kurš katram orķestra muzikim un kora dziedonim liksies tik saprotams un, elementarteoriijai lauku korus un skolās izplatoties, arī viduvējam lauku kora dziedonim būs pārvaldams. Šādas vietas atkārtoti jāstudē pieradinot dziedoņus iekrist arī starp diriģenta mājiņiem. Vietas atrodamas 46. l. p. pirmās sist. 5. takti, 5. sist. 3. takti; 47. l. p. 1. sist. 3—5 taktīs. 47. l. p. pēd. takti soprana iekritiens (sešpadsmitdaļa) jāparāda diriģentam, kurš tālāk akordu liek izturēt, kamēr rokas nolaiž. 48. l. p. 5. un 6. sistēmas 1—3 taktīs ritmiskie iekritieni arī jāstudē, dzied. pieradinot uzsākt starp 1. un 2. sitienu, tāpat pēd. sistēmu 1. takti, arī 49. l. p. 1. sist. 6. takti. 49. l. p. 5. sistēmas 4. takti jārikojas tāpat, kā 47. l. p. pēd. takti, t. i. dodot īpašu mājienu, kad ten. un basam uzņem pēdējo sešpadsmitdaļu, tiem pie diriģēšanas īpaši pieveroties. Arī akords pēc tam izturams, līdz diriģents rokas nolaiž. 50. l. p. 1. sistēmas 5. takti sopr. un basi, zemākā rindā 4. un 5. taktīs ten. un basi jāpieradina stingri ritmiski dziedāt, pēc kam dziesmas tālākā gaitā ritmisku grūtību vairs nav. 51. l. p. 1. rindā, kur uz „Latvija, Latvija“ iestājas lēnāks temps, ieteicams dot sešpadsmitdaļas mājienu uz balsienu „vi“, arī uzsākšanu pie „mana“ pēc pauzes parādīt abām rokām, sitienu uz pauzes ārēji gandrīz pavisam noklusējot. Tālāko akordu garums sīkās daļās nebūtu plaši izdiriģējams, bet diriģentus lūdz dot noteiktus mājienus, jaunus akordus uzsākot, rokas nolaiž, ja akords jāizbeidz, mazo melodisko pārmaiņu 1. sopranam 9. sistēmas 3. takti (uz 1. ceturtdaļu) dot viņam atsevišķi, lai nemaldinātu citas balsis.

Dzīmīte ne. (I. b., Nr. 15, 52. l. p.).

Drukas kļūdas: 53. l. p. priekš pēdējās sistēmas 1. takts pēdējai notij altā vajag būt labemol (as), kā iepriekš jau. 54. l. p. pēd. sistēmas 1. takts otrai notij basā vajag būt sešpadsmitdaļai (pēc punkta).

Moderato = mērenā tempā, bet ne par lēni iemācīt. Lai paātrinātu nošu iestudēšanu, ieteic pirmās 6 taktīs mācīt sopr. kopā ar ten. altu ar basu. Svaigi un spēcīgi jāskan pašam sākumam; brīvi lai koris dziedātu! Lūdz rūpēties par to, ka viru balsu 4 balsīgie akordi 52 l. p. 4. sistēmas 2. un 3. taktīs iznāktu visai skaidri, tāpat arī 56. l. p. 1. un 2. sistēmas 3. un 4. taktīs tie paši akordi i viru i siev. balsīm. Šim notim no agrākā toņa viegli pieklūt, tāpat pāreja no akorda uz tālāko toni jo viegla. Sopranam 52. l. p. 5. sistēmas pēd. takti neparasts lēcieni uz leju, pie kura dziedātājs pieradis, ja diriģents to kādas reizes pastudēs, vislabāk uzsākot ar kādām $1\frac{1}{2}$ taktīm agrāk. Katrā ziņā tām der aizrādīt uz to, kaalti, uz leju kāpjot, pienāk pie tā paša toņa, lai sopranam dotu mazu pieturas punktu. Grūtākā vieta dziesmā sākās ar „Var cauru dienu“, bet arī tā pie labas gribas pārvarama. Tenoram 53. l. p. 3. sist. 1—2 taktīs necīgs kromatisms, ritmiski pa-

grūta tam arī varbūt sek. 7. sistēmas 1. takts, tāpat pēdējās takts kromatisms tanī pat sistēmā. Basam ritmisku grūtumu nav; kromatisms tikai 53. l. p. 4. sist. 2. taktī un 8. sis. pēd. taktī, kas veicams katram daudz maz norūdītam dziedātājam. 53. l. p. pēc mazliet lēnāka noslēguma pie „jūsu balvas“ diriģents pārtrauc diriģēšanu, uzgaida un tad agrākā tempā uzsāk „No dvēseles pišļu“, lai arī šo periodu 54. l. pusē lēnāk nobeigtu, atkal rokas nolaižot. Skaidra teksta izruna šeit no svara, jo daudzās 8-daļnotis zināmā mērā it kā paātrina tempu un tādēļ vēlams, lai skaidri dzirdas mazākais galavārds „irst“, „birst“, gal- „vas“. — — Andante — lēni (54. l. p.) ievada jaunā garā: dzirdas rudenis ieskaņas, cilvēka mūža vakars. Svētkos šo zolo vietu dziedās varbūt $\frac{1}{3}$ dziedoņu kopā, kamdēļ ieteicams to visiem mācīties, arī lai pie „Tutti“ (t. i. pilnam korim iekrītot), „Rau“ būtu viegli uzņemams un dziedoņi — basi, garā līdz dungojot, „piebrauktu“ pie sava toņa do (c). [Ja kori izcilus dziedoņi ar labām balsīm, tad tāpat kā Reitera kori, šo vietu var dziedāt solists, bet arī tikai, ja koncerts notiktu kādā zālē]. Tenoram 55. l. p. 3. sistēmas 1. taktī jāizceļ soprānus imitējošās notis uz „saule riet“, vispārīm šo lirisko vietu ļoti jauki izdailojot. Cresc. un decr. 2. taktī (turpat) varētu ielgt, bet tam jāparādās vienlīdz visās 4 balsīs. Basi domīgi un lēnākā tempā noslēdz šo epizodi, kurū ieteic vadīt, 55. l. p. 1. un 3. taktos parādot ik 8- daļu, pie basa pēdējās pusnots apstājoties. Diriģents atvelk roku, ļaujot kādam mirklim paiet baigās gaidās. Vieta „Con fuoco“, t. i. ugunīgi, sparīgi (55. l. p. vidū) jāņem ātrākā tempā, gan tikai abās pirmajās taktīs, un sparīgums teit lai būtu vairāk skaņu stiprumā, noteiktībā, nekā ātrumā, kurš bīstams. Katrs orķestrs, katrs ritmiski audzināts koris šo vietu spēlēs vai dziedās, sekojot diriģenta dotām 4-ām ceturtdaļām. Masā, kā svētkos, diriģents turēsies pie parašas tāds iekritienus dot katrai balsij piegriežoties, ar īpašu, viņai vien nodomātu, pret viņu vien vērstu rokas mājienu, pavēršoties te uz soprānu, te alta, te tenora un basa pusi, te otrā taktī uz „Ak — visam korim, arvien dodot specialus 16-daļsitienus uz „Ak“ un garākus uz „lai“. No 2. takts 3. un pēdējās 4-daļas diriģents dod lēnus parastos 4-daļsitienus, pēd. taktī speciāli piegriežoties uz 2. sitienu altam, uz 3. tenoram, uz 4. basam un tamlīdz. visiem. Lai gan toņa uzņemšanas ziņā šī vieta („Ak, lai!“) pieder pie vieglajām, tad te, vēlamās drosmes un bezbēdības labād (pēc kontrastējošās iepriekšējās rudenīgās grūtsirdības) tā stingri jāiemāca, aizrādot zopranam, lai pauzas laikā vēl domātu par pēdējo toni do (c), ar kurū tam jāuzsāk „Ak, lai!“, bet citas balsis, kā alts piem. mātās uzņemt toni pēc zoprana. „Ak, lai“, tenors atkārtoto zoprana pēdējo, visu laiku dzirdamo noti mibemol (es) un un bass seko alta izturētā tonim do (c), kas arī viņam jāņem. Tādējādi pārrunājot, izmēģinot, šī vieta iznāks ļoti labi. Ja zoprans savu toni do (c) būtu piemīrījis, tad diriģents to mācītu no basa pēdējās nots la (a) uzņemt vēlamo mazo terci do (c), liekot sekot sopranam basa gājienam, kurš pirms la (a) pat uzņem zopranam vajadzīgo do (c) uz vārda „jau“. No šejienes tomēr jāglabā līdz iekritienam uz „Ak, lai“. Pie Tempo I. 55. lp. pēd. sistēmā diriģents ieiet dziesmas I. ritumā, gādājot par triju augšējo basu lokanību, īpaši abu tenoru vijīgumu 2. taktī un tālāk 56. lp. I. sistēmā. Basi, kā ērģeles, iztura savu toni fa (f). Oktavu lejup pievienot liegts. Vēl aizrādams, ka notis vīrs basa fa (f) visas dzied tenori līdz 56. lp. 3. taktij. Darbojas 2 zopr., viens alts līdz 56. lp. I. takts beigām, kur

ari alti sāk dalities. 56. lp. 6. sistēmas 2. taktī uz 2. ceturtdaļas jādzied 2 tenoriem; bass dzied tikai apakšējās notīs. Priekšpēdējā un pēdējā taktis galotne zva- „na“ jādzied īsi, aprauti, bet spēcīgi.

Latvju himna. (I. b., Nr. 16, 57. lp.).

58. lp. tekstā 4. rindā „Laimas“ vietā, protams, jādzied „Laimas“. Ritums — noteikti mērens, tomēr drīzāk ātrs, nekā lēns; tikai pie pārejas no 57. uz 58. l. p. tempu mazliet palēninot, tāpat arī 58. l. p. pie pārejas no 2. uz 3. apvienoto sistēmu. Priekšpēdējā dziesmas taktī jādzied smagāk, lēnāk. Uzsveramās zīmes > (vieglāk) ^ (smagāk) lūdz vērot un izpildīt. Teikumu atdalījums abos pantīnos, sevišķi beigās, nav vienāds. Vēlama pareiza izruna. Tā l. p. beigās „viss, viss pie šīs zemes, simtu saitēm, mūs sien“ — izrunāsim viengabalaini, 2. p. beigās (zem 1. p.) „ne zemgals, / né latgals, / ne sēlis, / ne kūrs“ ar trisreizēju pārtraukumu; uz „sēlis“ otro balsienu „lis“ neuzsverot, bet viegli atņemot, lai „ne kūrs“ izceltu jaunā spēkā. —

Grūtākā vieta: altam 58. l. p. 1. sistēmas abās pēd. taktīs, pie pārejas uz 3. sistēmu; bet šie pamazinātās kvintas gājieni uz leju tik parasti un ausīs kritoši, ka te mazliet atsevišķi pastudējot, vieta tiks veikta. Pie gadījuma turpat ieteicams arī basu gājienu pārbaudīt att. uz tīrskanju, lai modulācija izdotos pilnīgi. Dziesma ies ar pūtēju orķestra pavadījumu, kurš šādās vietās manāmi atbalstīs kori; bet pēdējam arī pašam par sevi jāskan tīri. Varbūt dziesmu izpildīs pustoni zemāk, kamdēļ to pēc iestudēšanas var un ieteicams dziedāt: D-durā i Des-durā.—

Dziesma cēlusies 1917. g. Raksturs revolūciārs. Tamdēļ nav vēlamas svētsvinīgas, lūdzošas skaņas, izjūtas. Prasīt, ne lūgties, viņas uzdevums.

Iz 137. Dāvīda dziesmas. (I. b., Nr. 21, 67. l. p.).

70. l. p. pēd. rindā teksts starp notīm nepareizs un maldinošs, kamdēļ jādzied, protams, pēc teksta, kurš atzīmēts zem basa. (Teksta liekā vidusrinda tūlī strīpojama.) Dziesma tiks dziedāta pustoni augstāk (E-durā) un vēlams, lai pēc iestudējuma diriģents šo uzdotu arī vien pustoni augstāk, ja balsis iestudējot tam transponēt būtu pagrūti. —

Temps ne par lēnu, bet mierīgi plūstošs. (Tikai nedomāt par koraļu tempiem.) Pašā sākumā jāuzsver „Bābeles, Bābeles“. 68. l. p. 2. sistēmas 3. takts beigās tenors izceļ kādu meldiju, kuŗa velkas caur 4 taktīm. Dziesmas vidus daļa (68. l. p.) iet mazliet ātrākā tempā, rūpējoties par to, ka katra balss uzsāktu droši. (Fugato) 69. l. p. 4. sistēmas vidū vīri dzied diezgan ātri, noteikti — pavēloši, pat mazliet rupji, mežonīgi. (feroce) Siev. balsīm pievienojoties, temps pāriet uz agrāko (mazliet lēnāk o). Šie „Kā, kā“ ir īsi, aprauti, bet ne ļoti. Vīniem tomēr mazliet jāizskan. Lappuses beigas pie „tā Kunga dziesma“ paceļas mazliet ātrākā tempā, turpinās tāpat 70. l. p. pie „ļoti sirsnīgi“, te rūpīgi izdalot, izceļot tenora imitāciju „Ja es tevi aizmirstu“. 71. l. p. 1. sistēmas 2. taktī galotne (Jeruzale —) „mē“ nemama isāka par ceturtdaļu, lai siev. balsis pagūtu ņemt elpu diezgan noteikti uzsākamam „tad lai mana“, kur tenora iekritiens arī imitē zopranu un drusku paceļams. Lappuses vidū epizodi ar „aizmirsta“ noslēdzot, diriģents atņem rokas un, mazliet nogaidījis, lēnākā tempā, pie tam sapņaini — klusi, liek uzsākt „Pie Bābeles“, kā aizmirstu, senu meldiju, rūpīgi izceļot i vīru balsis, i 3. rindas noslēgumā d r u s k u stiepjamo „upēm“ siev.

balsis, visu to (ari vīru balsīm) liekot dziedāt segtiem, mikstiem toniem. Pēc pauzas diriģents uzsāk pirmo dz. ritmu, ne vairs — tik maigi, sapņaini.

72. l. p. 3. teksta rindas (2. taktī) pirmais balsiens „Pa— (-kārām) jāņem īsāk, it kā uzsverot, lai izbēgtu varbūtējam „pakārām“; tālāk ievietotie „ja“, „ja“ ari jādzied īsi, atstājot mazu pauzi starp viņiem un nākamo vārdu. 73. l. p. 2. sistēmas 3—5. taktis basiem likt glīti frazēt. 73. l. p. 4. sistēmā tenori, imitējot zopranu, dzied tikpat viņīgi, bet 4. taktī kāpjot neattīsta pārāk plašu crescendo, paliekot maiguma, sēru sajūtā, kurā citādi izgaistu (forsējot). Toties 5./6. sistēmas beigās uzsākamās pēd. reizi diezgan stipri, izceļot altus un tenorus, dziesmu noslēdzot apgaroti maigi, tomēr neatsakoties no cresc. un dziestošā de-crescendo.

D a u g a v a. (II. b., Nr. 1, 3. l. p.).

4. l. p. pēd. sistēmas 2. taktī starp fa-sol basā trūkst loka, kurš abas notis savieno uz „sūc“. —

Dziesma nemama mēreni ātrā tempā, diriģējot $\frac{3}{4}$, pēc 1 = 126. Raksturs sākumā sāpīgi smags (pesante), piedomājot pie „Melnās Daugavas“, Daugavas „sāpju mātes“. Tamdēļ daudziem „Ai“ vajag likt izskanēt sāpīgi, varbūt stiprāk uzsākot, uz klusāku pārejot, bet nekur neliekot dzirdēt „i“ a g r ā k par 3. sitienu, t. i., jebkur „Ai“ uzsākot, „A“ izturēt ne m a z ā k kā 2 ceturtdaļās, pie 3. ceturtdaļas pārejot uz „i“, („i“ par agri ieskanoties, sauciens „ai“ dabū nevēlamu žēluma pieskaņu). Noteikti lūdz ievērot visus > (uzsveramos), lai tie parādītos tikai apzīmētās vietās. Ārkārtīgi spēcīgi jāskan vietai 3. lappuses vidū, kur visas 4 balsis apvienojas vienā tonī, bet jau nāk. (3.) takts otrā daļā turpinas balsu gājienu agrākā veidā un nozīmē, lai vēl reiz sapīgi uzliesmotu 4. l. p. 5./6. sistēmu pēd. taktī, garā pametot acis uz Melno Daugavu. Pamazām apklust šie „Ai“. 5./6. sistēmas beigās. Diriģents mazliet gaida un tad drusku ātrāk liek dziedāt nākamo posmu; visai izteiksmīgi, silti. Jāizjūt dziedoņu mīla uz Daugavu. Mazs palēninājums vēlams 5. l. p. 3./4 sistēmu 1. un 2. taktis, lai 3. taktī tūdaļ ieietu vecā tempā. Neparasts I. tenoriem liksies noslēgums 5. l. p. beigās, kur vesela toņa gājiens no d uz e, mazliet pastudējot, tiks veikts. 5. l. p. beigās uzsāktais „Ai“ turpinas jau drošākā, priecīgākā nozīmē, ari temps ne pirmu uzsāktais, bet 4. l. p. beigās uzņemtais, ātrākais. 6. l. p. no 5./6. sistēmas sākot jādzied apgaroti, ugunīgi. 7. l. p. 2. takts mazliet jāpalēnina. Seko spēcīgs divreizējs „Ai“, kurš tās pašas rindas pēd. taktī pāriet vidējā stiprumā. Pēd. rindas priekšpēdējā taktī un tālāk jāiekārto tā, lai imitācija basā uz „titanu“ un „precinā“, (8. l. p.) uz „spēks“ un „vara“ iznāktu iespaidīgāka, citām balsīm mazliet noejojot pakalplanā. 8. l. p., 3./4. sistēmu 2. taktī uzsākamais palēninājums izstiepjams uz 3 taktīm, tam tā tad jāiznāk pakāpeniskam. 5./6. sistēmās (Risoluto) dziesma piepeži un noteikti uzsāk agrāko ātrumu, to piepaturot līdz beigām. Teit redzama „Saules Daugava“, kurai atskan kā tosts, apsaucot tai „Ai!“, rotālājošu, smejoši-gayilējošu, dziesmas ritma nepālēninot. Ja I. tenorā ir dziedoņi, kuri (kaut falzetā) ņemtu augsto do (c), tad tas pēdējā akordā gan vietā. (Basi beigās nedzied oktavu zemāk, lai augšējam fa (f) neatņemtu spēku.)

Brīvība. (III. b., 10. l. p.).

10. l. p. 2. sistēmas 3. taktī pirmam basam pie pirmās nots trūkst kāta uz augšu. (Vajaga būt, kā nāk. taktī.) 11. l. p. priekš pēd. sistēmas 1. taktī tenori dzied tikai vienu toni fa (f). Skat. III. b. drukas kļūdu rādītāja! —

Dziesmas sākums iet palēni. Jādiriģē $\frac{3}{4}$ un $\frac{2}{4}$, pārmaiņus arī tikai $\frac{3}{4}$. Pirms 11. l. p. uzsākšanas diriģents atvelk rokas, ļaujot izskanēt jautājumam, un tad uzsāk $\frac{5}{8}$ takti, viegliņām, bet gan ne par ātru, kas varētu ļauni atsaukties uz 12. un 13. l. p. atrodošos vidusdaļu ar imitacijām; arī skaidras teksta izrunas labad steiga nav vēlams. $\frac{5}{8}$ te sastādās no $\frac{2}{8} + \frac{3}{8}$, kamdēļ katrā ziņā jādiriģē viscaur papriekšu 2 un tad 3 līdz dziesmas pēd. sistēmas 2. taktij (14. l. p.), kur diriģents pāriet uz $\frac{2}{4}$, dodot tomēr 1. takti uz „tautas ziedu“ ik astotdaļas mājienu, t. i., 2 mājienus uz leju, 2 uz augšu; bet tālākās taktīs 2 ceturtdaļas, otro sitienu gandrīz nerādot, lai koris sajustu vairāk tikai galveno takts daļu, t. i. pirmo mājienu, kad viņam jānāk ar jaunu noti. Pēdējo akordu izturēt un nobeigt, rokas nolaižot. —

Dziesmas abās pirmajās rindās vadošā loma tenoram, kurš dzied izteiksmīgi, ļoti silti, atdalot teikumus, tekstu skaidri izrunājot. Tālākās (3. un 4.) rindās vārds 1. basam, kurš tāpat, kā tenors, sākumā dzied izteiksmīgi. Aizrādu īpaši uz septīmas gājienu augšup 1. basā 6. sistēmas 3. takti, kurš jāņem siltiem toniem. 2. bass jau sākumā 2. sistēmas 3. takti savu īso motivu uz „kur augi, kur augi?“ atdala, starp „augi“ un nākamo „kur“, mazliet pauzējot, kas tanī pašā vietā nāk rindā uz „zemē, šai zemē“ mazāk vēlams. Nots do (c) uz Gaiga—„li“ —nas lappuses beigās ņemama segti, kas citādi, 2. basam izdevīgi uz augšu kāpjot, varētu izvērsties spēcīgā, atklātā tonī, no kā jāizvairās. — 11. l. p. pēd. kopsistēmas 2. un 4. taktīs tenors imitē soprāna motivu (takti iepriekš). Tādēļ taktīs 3 citas balsis dzied drusku klusāk, lai tenors atdalītos. Mazi palēninājumi šai lappusē izdarami 2. un 4. kopsistēmu beigās. 12. l. p. mazs palēninājums izdarams 2. kopsistēmas beigās. (p. rit. = poco ritenuto = mazliet palēninot.) Vēlams, lai siev. balsis 12. l. p. pēdējā taktī izšķiltos skaidri, lai tenora kritošai meldijai būtu pietiekošs atbalsts augšā. Paātrinājums 13. l. p. sākumā izdarams pamazām. Tam vajag tapt visjūtāmākam 2. kopsistēmā pie „Pērkon-dēli, hračējiņi“, tās pašas kopsistēmas 2 beidzamās taktīs jau mazliet palēninoties. 13. l. p. pēd. kopsistēmā uzsākošais „Nu es būšu“ vadams jūtāmāk ātrāk līdz 14. l. p. 2. kopsistēmas 2. taktij, par kuru jau bij runa, pakavējoties pie viņas diriģēšanas.

Romavas ozols (III. b., 14. l. p.).

16. l. p. pēd. kopsistēmas 1. taktī altam 2. nots si b e m o l (be). Skat. kļūdu rād. III. burtņicas beigās. 18. l. p. pēd. kopsistēmas 3. taktī 1. basam 2. nots ir fa (f). Skat. kl. rād. III. b. —

Dziesmas ritums palēns (sākumā) un ar vienu palēninājumu 16. l. p. vidū turpinās līdz 16. l. p. pēd. kopsistēmas 2. taktij, kur sākas drusku dzīvāks temps. Šo epizodi noslēdz poco rit. (mazs palēninājums.) (P. te neapzīmē Piano, kā varētu domāt, to bez punkta redzot.) Pēc noslēguma diriģents atvelk roku, mazliet nogaida, uzsākot gandrīz tādā pat tempā, kā sākumā, tikai drusku lēnāk. Šī daļa ieturama noslēpumainā garā. Vieta „tur nāk pāri velenieši“ 17. l. p. beigās dziedama vēl noslēpumaināk. Pamatīgs crescendo jātaisa soprāniem kāpošā meldijā

18. l. p. 3. taktī, lai sek. teikums „pārijāj Auseklīts“ iznāktu jau dabiskā (ne piepešā) meccoforte (vidējā stiprumgrādā), citām balsīm tāpat mf uzsākot, bet arvien klusāk topot. 18. l. p. 2. kopsistēmas vidū pirms tempo l. diriģents atvelk rokas, lai pēc brīža uzsāktu pirmitējā tempā veco, pirmo motivu. Ļaujot basiem šo daļu mierīgi noslēgt, pēd. 2 taktis 3. kopsistēmā var diriģēt 8-daļās, lai visi basi tiešām dziedātu pilnīgi vienādi. Teit apstājas nav, bet vēlams lēnāk dziedāt. — Uzsākot „Izbrauc lēni“, 2. bass ieiet vecā, agrākā tempā, viņam seko cita pakal citai pārējās viru balsis, noraujot teikuma beigu vārdu „tēvs“ uz 1. ceturtdaļas, kur jau (mazliet stiprāk) 2. bass uzsāk jaunu gājienu. 3. reizi 2. basam uzsākot (19. l. p. 1. kopsistēmas pēd. taktī) jādzied mf, bet 4. reizē forte, ievirzot arī paātrinājumu, raksturojot šo „izbrauc ātri“. Lai 19. l. p. beidzamā taktī 1. tenoriem būtu vieglāk uzsākt, at-rast toni, pie tam augstu, tiem atļaujams dungot līdzī jau 2. tenoriem taktī iepriekš, kas tos droši pievedīs mērķim. Turpmākā gaitā viru koris 20. l. p. noslēdz savu gabalu ar gala akordu un tālāk apvienojas jauktā korī. „Krustiem šķīlas“ ar > uz pirmo noti (20. l. p. 1. kopsistēmā) iet caur altu, tenoru, basu, soprānu; tālākā rindā caur tenoru, altu, basu, soprānu. Citas balsis tai brīdī, kad tām nav uzsveramā teikuma, dzied atturīgāk, bet jālūdz uzmanīt, ka 16-daļnots pēc punkta arvien iznāktu raksturīgi — asa, tikai ar pāragru iekritienu to nepadarot par 8-daļnoti līdzīgu. 20. l. p. 2. kopsistēmas beigās „krustiem šķīlas“ gamas veidīgi iet augšup, sākot ar basiem, pāri tenoriem un altiem uz soprānu, ieejot gaviļējošā „bēg uz pekli“, kurā ar 16-daļnošu traktētām figurācijām pa visām balsīm no augšas uz leju raksturota jodu bēgšana. 21. l. p. 2. taktī un turpmākās 4-balsīgais koris bezbēdīgi it kā zobojas par jodiem. Nav divu domu par to, ka teit viss (kā arī agrāk) dibinās uz rītmisku precizitāti (asām 16-daļnotīm pēc punktiem), noteikti iz-vestiem akcentiem. Augšā min. gamas gājiens (20. l. p. 2. kopsistēmas beigās līdz 3. rindas 4. taktij) speciāli un ātri iemācāms, pievelkot tū-līn visas 4 balsis reizā, izdalot viņu starpā tikai gamas notis tādā ie-kārtojumā, ka tās, uzmanīgi sekojot priekšteces gājienam (tetrachor-dam), sākumā palēnām uzņem savu toni, to tālāk virzot, atlaižot pirma-jos pāris gājienu i. tekstu, i. notis pirms un pēc tam, izņemot soprānu, kuram lai būtu ļauts uzņemt kā noslēgumu vēl vienu takti „bēg uz pekli, jeb mazākais 1. toni no tās. Līdzīgi jādara ar krītošām 16-daļnotīm pie „bēg uz pekli“ (20. l. p. beigās un 21. l. p. sākumā), tikai no augšas uz leju mācoties. Šis divas daļas: „Izbrauc lēni“ 18. l. p. līdz 20. l. p. (noslēgumu 20. l. p. līdz skaitot) un „Krustiem šķīlas“ 20. l. p. līdz 21. l. p. 2. kopsistēmas 2. taktij, sākumā par sevi, vēlāk abas kopā salai-žot, prasīs zināmas pūles rītmiskā izveidojumā, precizitatē. Diriģents pēc jodu „izdzišanas“ nemaz neapstājas, bet tūdaļ pilnam viru korim liek uzsākt it kā atpestīšanas himnas 1. akordu „Ceļas“, mazliet lēnākā, svinīgākā gaitā, ar otro sitienu pilnīgi piegriežoties siev. balsīm, mār-kējot arī viņu pēdējo noti 3. takts beigās. Tāpat, dodams zīmi vīriem pie „Saules“, tas ar 2. sitienu piegriežas siev. korim. 21. l. p. pēdējo takti viņš tāpat var diriģēt, bet siev. balsīm jādzied P un tikai 22. l. p. 4. taktī soprāni uzņem meldiju. Kā motivs „teic Saulīte aiziedama“ tenorā 22. l. p., un tāpat arī tūlīn sek. pagarinājums jeb izveidojums sopranos var dominēt pār citām balsīm, tā arī vietu „Nu pakai-sat“, kurā iet caur tenoru (22. l. p.), soprānu, tālāk tenoru, altu, basu un soprānu, vēlams uzņemt brīnumaini smaidošā, vēligā, bezbēdīgas

rotaļāšanās garā, kā dejas vieglā ritmā, pēdējās 4 taktis pieņemoties spēkā, bet tempā nebūt nepalēninot. —

Dziesmā kromatisma, grūtu gājenu, lēcienu tikpat kā nav. Aizrādams uz to, ka basi sākumā nobeidz, tenoriem 1. ceturtdaļā uzsākot. Tenori pēc 4 izturētām taktīm ņem elpu, II. tenori turpmākā gaitā pirms 3. takts 15. lappusē. Soprani „Tur tek upes“ 15. l. p. beigās un tālāk dzied viegliņām, tāpat arī basi (16. l. p. vidū), turpinot melodisko līniju. Tenoru „Sidrabiņa taurē pūta“ jāskan kā signalam, spoži uz augšu kāpjot, arī ātrāk kā līdz šim. Diriģentam ieteicams nākošo 4-daļu dot nemanot, neuzkrītoši, bet ar otro sitienu redzamī pievirzoties visam korim, lai neviens neiekristu par agru. Šai epozodei ar pamošanās saucieniem vajadzētu atstāt iespaidu, it kā sasauktos 2 patstāvīgi kori. Tamdēļ vēlams, lai viru koris arvien dziedātu pilnskanīgi. Uzmanību prasa vieta 17. l. p. 2. kopsistēmas 3. taktī. Altam dobemol (ces) uzņemšana it viegla, tāpat ten. un basam, kuri pēc alta uzsāk ar to pašu toni (to atrodot arī bez alta palīdzības), bet, sopranam neuzmanot, viņa mibemol (es) uz 2. ceturtdaļas var izgaist, kamdēļ soprani jāpieradina uzņemt mibemol, spēlējot iepriekšējās alta notis. Min. 2. kopsistēmas pēd. taktī p. (oco) rit., diriģentus lūdz dot basiem arī 2. astotdaļu vienādības labad, pie kam diriģē 2 sitienus uz leju, vienu uz augšu. Tonis tad jāiztur. Rokas nolaižot, diriģents vēl mazliet gaida. Tālāk tenoriem jābūt atturīgiem 3. kopsistēmas 3. taktī, 4. kopsistēmas 1. taktī, 18. l. p., 4. un 5. taktīs, kur viņu gājiens uz augšu nedrīkst ņemt pārsvaru, bet tam jāieaužas vispārējā noslēpumainā nokrāsā. Grūtākā vieta te 17. l. p. pēd. kopsistēmas 2. takts, kurā (tāpat vēl atkārtojoties 18. l. p. 2. kopsistēmas 1. taktī) jāiestudē. Ja arī viscaur vēlams laba teksta izruna, tad šai daļā gan sevišķi. 18. l. p. 1. kops. pēdējai, 2. kops. 1. un 2. taktīm vajag tikt gandrīz vairāk runātām, kā dziedātām, sīki atšķirot katru komatu. 22. l. p. priekšpēd. taktī tenoram, 23. l. p. 3. taktī no beigām atpakaļ skaitot, altam mazi kromatiski gājieni, kurus veiks bez pūlēm. 23. l. p. beidzamā sistēmā basi 1. un pēdējā taktī uz brīdi sadalas trijos basos. Vēlams, lai to izmēģinātu arī mazākos koros. Citādi varētu izpalikt vidustonis, ja dziedoņu sastāvs vienā otrā vietā nepielaistu tāda sadalījuma.

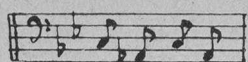
Darbs un dziesma. (III. b., 46. l. p.).

Teksts rakstīts speciāli dz. svētkiem, izmantojot lielas kora masas, šīs masas padarot par nepieciešamu faktoru, tās arī pienācīgi nodarbinot. Dzejnieks izvēlēties it kā dramatisku formu, liekot darboties trim faktoriem: Darbam, Dziesmai un Tālām (Nākotnes) skaņām. Muzikā šie faktori raksturoti ar trim motīviem, kuri ievadā atrodami un darbojas līdz kora uzsākšanai. 4. motīvs vēl raksturo ķildu. Dziedoņi savus motīvus atradīs un dzirdēs ievadā, kamdēļ diriģentus lūdz pēc balsu iemācīšanas kori pēc iespējas iepazīstināt arī ar ievadu jeb atsevišķām daļām. Lai gan svētkos Tālo skaņu lomu izpildīs zēnu koris (no Rīgas skolām sastādīts), estradei blakus, kas ienesīs svaigu nokrāsu vispārējā skaņu harmonijā, tad diriģentus lūdz šo partiju (mazām notīm ievilkto lielā kora partijās) tomēr arī iestudēt sev. balsīm, t. i. arī 51. l. p. mazās notis 2. un 3. kopsistēmās 8, 54. l. p. 2. un 3. kopsistēmas 12, 56. l. p. 15, 58. l. p. 18. Tikai 66. l. p. pie 24 uzsākot, dāmas vairs nedziedātu 4. sistēmas notis (2-balsīgi) līdz beigām. Dziesmas autors personīgi lūdz šo dziesmu atklāti nedziedāt, ja korī nav ma-

zākais 60 personu un 30—40 bērnu. (Citādi tam pret klavierpavadījumu nebūtu, ko iebilst.) Lai dziedātāji būtu pieraduši ātri uzmeklēt pieturas punktus, kuŗi šai dziesmā apzīmēti ar cīpariem, diriģentus lūdz, mēģinājumos kādus nebūt atkārtojumus prasot, korim minēt jau cīparus, bet ne tekstus jeb lappuses. —

Drukas klūdas: 48. l. p. 2. kopsistēmas 2. takti uz fa (f) labā rokā ievietojama viegla uzsveršanas stripa, kā agrāk jau redzams; tāda pat 3. kopsist. labā rokā uz 1. nots la (a), arī 2. takti uz la un 4. kops. uz pirmo „la“ labā rokā. 4. kopsistēmas kreisās rokas sistēmā basa atslēgas vietā ievietojama vijola t s l ē g a. 55. l. p. 2. kopsistēmas 2. takti uz pirmo fa (f) labā rokā nāk strīpiņa, kā agrāk jau. —

Kora darbība sākas 49. l. p., bet, kad balsis jau iemācītas, arvien ieteicams izspēlēt ievada pēd. 8 taktis (no Tempo l. Pesante 48. l. p.), lai koris pilnīgi ieietu savā lomā. Jādiriģē uz 3. „Darbs“ uzsāk pasmagi, parupji. Pie 6 50. l. p. uzsāk „Dziesma“. Diriģents piepeši pāriet uz 4/4 takti, jautrākā tempā. Pie 9 52. l. p. diriģents dod 3 sitienus, kā sākumā, bet ne vairs lēnāk. Pie 13 55. l. p. temps top dzīvāks, mazliet uztraukts, kustīgs. Jādiriģē tāpat uz 4 un koris pieradināms dziedāt kā trioles, t. i. negaidot katra 8-daļsitiena. Tas tā tad dziedās: „Arājs“ uz 1., „zemi“ uz 2., „sviedros“ uz 3., „cilā“ uz 4. sitienu u. t. t., ar nodomu parupji, dāmas pie 14 56 l. p. spītīgi, bet labsirdīgi. Tā tas iet tālāk arī pie 15, bērniem uzsākot. Kilda mazliet norimstas starpspēlē, 58. lappusē pārejot uz himnai līdzīgu dziedājumu. Būtu labi, ja diriģentu kgi spēlētu mazākais viens taktis pirms 18. lai kori pieradinātu pie mī (e) uzņemšanas, kuŗš atrodas starpspēlē. $\frac{3}{4}$ takti bērnu koris sāk palēnu himnveidīgu periodu. (Nekādas apstāšanās iepriekš nav, bet agrākā $\frac{4}{4}$ takti palēnināta piepeši ieiet $\frac{3}{4}$ takti). $\frac{5}{4}$ teit jādiriģē: $\frac{2}{4} + \frac{3}{4}$ un arī tālākās pārejas ieslīd bez kādām pārmaiņām, apturām, sagatavojumiem. Sadziedoties diriģents pēc „slava“ (59. l. p. apakšā) ieķeras instrumenta taustiņos jeb stīgās un spēlē pāreju 2 taktis uz 19 60. l. p., bez kuŗas korim grūti uzsākt. Sākas jauns temps $\frac{4}{4}$ takti (agr. „Dziesmas“ motīvs), mazliet spītīgāk uztverts. „Dziesmai“ (dāmām) daži „darbinieki“ (tenori) jau pievienojušies, to pašu, ko viņas, dziedot. Tikai basi stingri ritmiski, skaldoši pa starpām neatlaižas no „Darba“ slavināšanas. Viņiem te jāsaņemams pret pārspēku, bet, orķestri bagātīgi atbalstīti, būs dzirdami arī zemākās notīs. 61. l. p. diriģents atkal ķeras pie instrumenta, spēlējot 2 taktis pārejai uz agrāko muziku (toni a u g s t ā k), 20 61. l. p. vēl spītīgāk iedegoties. Pirms 22 63. lappusē p a v a d ī j u m ā būs palēninājums pārejai uz jauno daļu, kamdēļ diriģentus lūdz šo „rit.“ virs tenora un basa pēdējām notīm likt nostrīpot, jo tās vēl nav lēnāk jādzied, bet p ē c šīm tenora un basa notīm diriģentus lūdz pārejās 3 tukšās ceturtdaļas dot l ē n ā k i e m sitieniem. 22 uzsāk ātrāku, gavilējošu gaitu, mainoties taktisdaļām. Pakāpenisks palēninājums izdarams 65. lappuses beigās, to pa 2 taktīm izdalot un bez apstājas ieejot Himnas skanās 24 66. l. p., arī tālākās taktismaiņas izvest neuzkritoši. ($\frac{5}{4} = \frac{2}{4} + \frac{3}{4}$). Korim jādod zīme galīgi aprimt, jo pēd. taktis paliek vēl instrumentals noslēgums vien. — Neparasts viru balsim liksies lēcien uz palielināto kvartu lejup tūlī 1. takti (basam vien), tāpat 5. takti pēc 5 (tenoram un basam). Diriģentam te ieteicams pieradināt dziedoņus pie tā, pirms dziesmas uzsākšanas uzķert mazo terci no do (c) lejup; tādējādi vingrinoties uz balsiena „la“

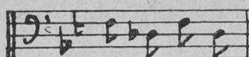
u. t. t. tie tūlīn ari uztvērs.

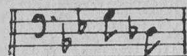
ar ko viss

panākts.

Tenori dziedās:

u. t. t. un uzņems:

Bez tam, kā agrāk aizrādīts, ievada 8 pēd. taktīs abas vietas jau atrodas; bailīgākie dziedoni te klusi varēs pat līdzdungot, ko orķestra rēkoņā nemanīs. Nekādu grūtību tālāk nav. 50. l. p. vidusrindā dāmas uzsver „vi“-suma „sā“-kumu“ pēdējo astotdaļu viegli un glīti apraujot; svarīgi ari uzsvērumi 3. kopsistemā pēc 7. Tās pats zīmējas ari uz 51. l. p. vidū un tālāk uz „vē“-jiņi „pui“-siši 53. l. p. vidus sistemā un 54. l. p. pēc 12. —

Pie 13 ievadā vīru korim vajadzīgais fa (f) uzsākšanai pietiekoši atzīmēts, lai nebūtu iemesla šaubīties par uzņemšanas iespējamību. Savu toni atradis dziedātājas pie 14 56. l. p., tāpat dziedoni nāk. rindā. „Tālām skaņām“ iespēlējams si (h) pustakts garā ievadijumā 15, kur īsi pirms uzsākšanas uz 2. sitienu dzirdēs tauru skaļo toni, tāpat 57. l. p. pirmā taktī. Pie 18 tonis mi (e) pietiekoši atbalstīts iepriekšējā akordā, kas pēc dziesmas iemācīšanas pie instrumenta jāmarkē. Ar galotni (Sla-) „va“ nākt tūlīn pēc 1. sitiena jāpieradina visas kora balsis 62. un 63. l. p. Soprani 65. l. p. šo „ceļas“ neuzsāk pārāk stipri, ļaujot tonim pieņemties istā košumā un spēkā tikai pēc 2. sitiena, pēc 3. sitiena jau mazliet atslābstot. Alta, ten., basa aprautiem spēcīgiem akordiem teit vajag droši nākt, pieradinot dziedoņus pašus toni meklēt, to tālāk attīstīt, kā p. p. altu. kuŗa la (a) soprans jau uzdod. Tālāk tas mācāms atrast si (h) 2. taktī, do (c) 3. taktī, pārejot 4. taktī uz fa (f), kuŗu tam uzdod soprans. Tenoriem fa (f) ari dzirdams, sopranam uzsākot; tenors to turpina tāpat, kā altā aprādīts. Basam pirmais tonis, ja tas sava pēdējā toņā 64 l. p. neatcerētos, jāmeklē, un tas to atradis, pievienojot soprana dotam fa, la (f, a) trijšķaņa zemāk o toni: re (d), to ar diriģenta palīdzību 1. mēģinājumā meklējot, atrodot un nostiprinot. Pāreja uz Himnu 66. l. p. vienkārša un katra balss tālākā dalījumā savu toni atradis. Brīžiem te dalīti soprani vien, brīžiem alti vien, brīžiem abi, kamdēļ diriģentu kgus lūdz uzmanīgi sekoť nošu kārtīgu virzienam. Pēdējo augsto sibemol (be) sopranā lai dziedātu tiešām tikai augstākās balsis no 1. soprana; balsis, kuŗām tonis padodas, balsis, kuŗas to no zemākas oktavas augšup var ne tikai uzņemt, bet ari turēt un nostiprināt. Citādi autoram pietiktu ari ar fa (f). Tas pats zīmējas ari uz pēdējām augstākām notīm zēnu kori, kur sibemol (be) ielikts iekavās, tā tad ari atstājams. —

Virssdiriģenta Paula Jozuus aizrādījumi.

Nr. 4. Birstaliņa. M. 48. 9/8 diriģēt kā 3/4. Sevišķi jāievēro 3/4 diriģēšana tanīs 9/8 taktīs, kuŗas sākas ar astotdaļpauzi. Ari sākumā vajaga iedomāties, it kā iepriekš būtu astotdaļpauze. Pirmo reiz „un es klausos“ mazliet palikt lēnāk — it kā pārtraukt, ar otru „klausos“ pāriet atkal tempā. Citu izpildīt, kā jau aizrādīts grāmatā.

Nr. 2. Līgo dziesmas. Nr. 1 — mierīgi M. 80. Nr. 2 — tāpat. Nr. 3 vieglāk un ātrāk sevišķi 5. pantu sparīgi; 3. un 4. pantu ari

pēc atkārtojuma nobeigt vienbalsīgi ar sol (g), tikai 5. pantu pēc atkārtojuma nobeigt ar akordu. Nr. 4 fermatas noti sākumā ieskatīt kā tā kā šini taktī iznāk 3 sitieni. 3/4 taktis, kur fermatas, otro un trešo sitienus dot mazliet gausāk. Nr. 6 — soprani pirmo ligo nobeidz uz sol un to lai daži soprani turpina izturēt, kamēr citi dzied otro ligo.

Nr. 3. Pūt, vējiņi! 1. pantu no sākuma līdz beigām dziedāt pp. Tad kāpinājums līdz 5. pantam, no 6. panta līdz beigām diminuendo. Katrā pantā tikai pēc 4 taktīm reizi elpot.

Nr. 4. Rindām auga ozoliņi. Jāizpilda, kā burtņīcā aizrādīts.

Gaismas pils. M. 80 — „Asipainas dienas ausa“ M. 100.

Nr. 11. Karogs. M. 46. Jādzied uz katra sitiena 3 astotdaļas bet tur, kur būs trešās astotdaļas, uz pēdējām jādod papildu sitiens. Viscaur vērību griest uz pareizu punktēto nošu izpildījumu.

Nr. 12. Senatne. Dirīgēt no sākuma visas 12/8 pēc figuras kā 4/4.

Drukas kļūdas: 37. lap. p. 1. sistēmā otrā taktī altam kalna pirmās nots sol vietā do; otrā sistēmā 1. taktī basam kalnu la vietā fa; 40. lap. p. 3. sistēmā — teksts ne „iz“, bet „no“ simts gadu. 41. lap. p. 2. taktī 1. tenoram pirmā nots re vietā mi.

Turēties pie komponista aizrādījumiem.

Nr. 17. Ai zaļajā līdaciņā. Pirmās sistēmas beidzamā taktī tenoram otra nots ne si, bet do.

Nr. 18. Kas tie tādi sijātāji. Vērība piegriežama ritmiskam izpildījumam.

Nr. 19. Pūtin pūta. Dzied viscaur viss koris.

III. burtņīcā: Jāņu nakts. Dziedama noteiktā — vieglā ritmā pēc komponista aizrādījumiem. 26. lap. p. 3. sistēmā 2. takts II. altam otra nots mi b.

Papardes zieds. Dziedama viegli.

Uguns milna. 40. lap. p. otrā sistēmā 3. taktī pirmiem tenoriem otra nots la bemol. 39. lap. p. 1. sist. 3. taktī tenoriem teksts „pils-kungs“.

Dziedama pēc komponista aizrādījumiem.

Komentars pie E. Melngaiļa dziesmam.

Manas dziesmas 2. burtņīcā iespiestas bez jebkādas korekturas no manas puses, lai gan pa iespiešanas laiku es biju Rīgā. Vemaņa nošuspiestuve, kuru biju jau laikus ludzis, korekturu piesūtīt man, taisnojas, ka svetku sekretariats steidzamības dēļ nav ļāvis to darīt, bet uzņemies notis koriģēt pats. Vispirms šai komentārā jāievieto drukas kļūdu labojums, par cik tas iespējams izdarīt.

I.

Viss teksts nodrukats ortografijā, kurai kumās stavejuši vienā reizē Endzeliņš, Dravnieks, Vebers līdz ar pašu Nelabo, kam par drukas kļūdām galvenā noteikšana. Mēģinašu tik svarīgākās kļūdas izstumt ārā:

5. dziesmas nosaukums ir „Daba i dvesle“ (nevis „dvēsele“). Turpat 26. l. apakšā jādzied „greznās“ (nevis „greznas“), bet 27. l. apakšā „vel tik vienu“ (aplām: „vel tik ienu“). „Dzerajpuisti“

jadzied „jemte“ (bet ne „jemta“), „ne dzerāja rociņā, ai, ai, ai, ai, rociņā“ (nevis: „ne dzēraja ligaviņ’ etc), „nosedloja“ (nodrukats kaut kas nesaprotāms).

„R o ņ u d a r z ā“ tenors ir dziesmas atskaņotājs, citas balsis piešķano. Tenors dzied: „Seju“, citas „seji“, tapat, 43. lapaspusē sopranī, alti ar basiem dzied 3. i. 4. pantos „Bij tev“ (nevis „bij man“). Mazās dziesmiņas Nr. 14 teksts prasa sevišķa komentāra.

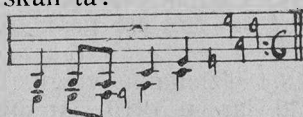
Parastā trochejiskā pantmērā ļoti bieži pavisam iztrūkst 4. i 8. pēdiņas. Piemēram: „Puiši sed rindiņā“. Ja nu muzikas ritums prasa, lai trūkstošās pēdiņas arī skanētu, tad senā valoda te piemeta klat isū, isū patskanīti „i“ vaj „e“ vaj pat „a“, tā sakot, atvērsmas dēļ: „Puiši sede rindiņāi“ (vaj arī: „Puiši seda rindiņāje“). Cīmze, līdz ar viņu daži citi, nebij izpratuši, kas te ta par paradību, tapec tadas kļūdas, kā: „upe tecej“, „meita sedej“, kur vajaga „upe tek-i (e, a)“, „meita sed-e“ (nevis sedē)

Dziesmiņā „Man māmiņa piesācija“, kur šie isie patskaniši 2. i 3. pantiem piešķir tadu vieglumu, pp dziedot, sevišķi jāiegaumē, ka jadzied nevis tā, kā tur neveikla roka manu tekstu „parlabojuse“. „Man tas viens gaužam milē (-patik) jadzied tā: „Man tas vienīis gaužam mīle (nevis „mīlē?“), man tas vienīis gaužam mīl“. Tikpat isiņi ir patskaniši „e“, kas piekārti galā pie vārdiem „sed“ i „kut“.

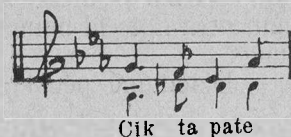
II.

Balsis jāizlābo sekošais:

25. I. (Nr. 5) apakšējā sistēmā 1. taktī 2. nots ir $1/8$. Ludzu pielikt visās balsīs astotdālkasišus uz zilbes „le“ (vārdā „Saule“). Turpat 27. I. pate pirmā takts viriem skan tā:

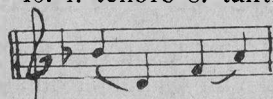

Turpat 27. I. pedejā takts jadzied sievukorī tā:

Cik ta pate

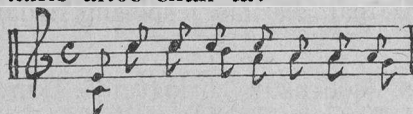
„Musu tevs debesīs“ 40. I. tenors 8. taktī skaitot no gāla dzied tā:

Sla — va

tās ir tapat, kā 1. soprans taktī iepriekš.

14. dziesmā 3. takts altos skan tā:

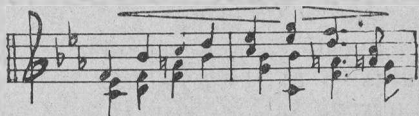
III.

Pirms visparejās piezīmes lasat, ludzu likt verā šādus pamatprincipus:

1) Nedziedat gaišām, dievadotām balsīm, bet darinat kuplu skaņu tumšu tembru.

2) Nedziedat patskaņus, kā runā, bet daudz kuplāki, tumšāki. Kur „i“, dziedat viņu kā „e“ gandrīz, tāpat arī citus dziedat ar pilnu muti, bet ne plakani, sīki, gaiši.

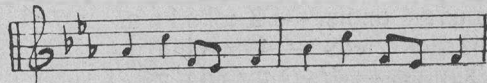
3) Veidojāt katru teicienu tā, lai dinamika sekotu kapšanai i kri-
šanai. Ejot uz augšu, ļaujiet augt i spekam, piemēram, sekošo teicienu
veidojāt tādā dinamikā:

Iznemumi tikai tur, kur autors to sevišķi velas.

Diriģentu kungiem aizradu, ka manas dziesmas, domātas balsu vijīguma prasībam, nebut nav viegli diriģejamas. Vīpas prasa lielas citības no interpreta. Čaklo, verīgo tulku tās gan atalgo, bet nevižīgo arī soda.

„Daba i dvesle“ prasa diža kora. Sakumā mācāt soprānu ar tenoru kopā, tapāt basu ar altu. Iestudejāt trioles pie vardiem „Zemes klēpim sprakstot izverd“ jau savā kabinetā labi, lai dziedātajī neie- drošinājas Jums nakt ar tadu kļūdu:

Kad min dargakmeņus, tad katru nolikt par sevi, uz ko aizrada šķiršanas zīmīti. Ja Jums korī ir kads kontroktavists, tad pie vardiem „Dzilā miegā iet ap sauli“ ir labi to dobemolu (ces) apakšā dubultot, citur nekur. Bet dzilais do (-c) pie vardiem „Tavs gars“ („Musu tevs debesis“) nedrīkst būt augšā dubultots. Basi, kas viņu nenem, cieš klusu.

„R o ţ u d a r z ā“ soprani ar tenoriem košķkanibā var sacensties, katri par sevi izcelot pasakumus ī raksturotās vietas. Parejie dun it kā no taluma. Beigas nevien plaši, bet ar ļoti garām fermatām.

„Bij man vienas rozes deli“ prasa smalkas nianses. Vidū tas „tradiridi“ ir ļoti silts, bet slepti kluss. 3. ar 4. pantu iet kā uz pirkstu galiem, ļoti klusu, it kā staccato! Pedejā panta „tradiridi“ vidū ar izbrīnu, beigas plaši, ar žēlām.

„Man mamiņa piesacīja” ļoti patiks, ja 2. ar 3. pantu bus nodziedāti ar vijīgi zibinošu vieglumu, pianissimo. Sākot no 5. panta jāpieaug i spēkā i straujuma. Diriģentam labi jāiekā raksts (takts). 5/4 sitamas, kā 2/4 + 3/4.

„Virs, kam vara“, pateicīga dziesma virukorim, prasa tikai dirigenta veiklības. Korim dziedat viegli. Te $5/4$ ir $3/4 + 2/4$.

Em. Melngailis.

Triju programu projektu paraugi 1925. g. vasarā noturamiem novadu dziesmu svētkiem.

I. programa:

I.

- Himna — Baumaņa.
1. Gaismas pils — Vītola.
2. Daba un dvēse — Melngaiļa.
3. Rožu dārzs — Melngaiļa.
4. Bīķeris miroņu salā — Zāliša.
5. Senatne — Dārziņa.

II.

6. Mūžam zili — Dārziņa.
7. Ugunsmitna — Vītola.
8. Vīrs, kam vara — Melngaiļa harm. } V. K.

III.

9. Jāņu nakts — Mediņa.
10. Rūķīši — Vītola.
11. Romavas ozols — Kalniņa.
12. Papardes zieds — Ozoliņa.
13. Ej, saulīte — P. Jurjana.
14. Man māmiņa piesācija — Melngaiļa.
15. Ai, zaļā līdaciņa! — P. Jurjana harm.
16. Rindām auga — A. Jurjana harm.

II. programa:

I.

- Himna — Baumaņa.
1. Daba un dvēse — Melngaiļa.
2. Birstaliņa — Zāliša.
3. Līgsmošana — Kalniņa.
4. Karogs — Vītola.
5. Beverinas dziedonis — Vītola.

II.

6. Daugava — Kalniņa.
7. Bij man vienas rozes dēļi — Melngaiļa harm. } V. K.
8. Trimpula — Vītola.

III.

9. Latvju himna — Kalniņa.
10. Tā vēsma — Zāliša.
11. Senatne — Dārziņa.
12. Tas bij vīris — P. Jurjana harm.
13. Aiz upītes — A. Jurjana harm.
14. Līgotnes — P. Jurjana harm.
15. Dzērājpūsis — Melngaiļa harm.
16. Bārenītes slavināšana — Melngaiļa harm.

III. programa:

I.

- Himna — Baumaņa.
1. Karogs — Vītola.

2. Rūķīši — Vītola.
3. Brīvība — Kalniņa.
4. Dzimtenē — Kalniņa.
5. Bīķeris — Zāliša.
6. Senatne — Dārziņa.

II.

7. Mūžam zili — Dārziņa.
8. Pūtīn pūta — Cimzes harm.
9. Kas tie tādi sijātāji? — Cimzes harm.
10. Trimpula — Vītola.

V. K.

III.

11. Sapņu tālumā — Dārziņa.
12. Pūt, vējiņi! — A. Jurjana harm.
13. Trīs jaunas māsas — Vītola harm.
14. Rožu dārzs — Melngaiļa.
15. Dzērājpūsis — Melngaiļa harm.
16. Līgo dziesmas — Vignera.

Latvju VI. visp. dz. svētku dziesmas vēlamā iestudēšanas kārtībā:

1. Baumņa „Himna“ I.	25. Melngaiļa „Bārenītes slavināšana“ II.
2. Melngaiļa „Mūsu Tēvs“ II.	26. Ozoliņa „Papardes zieds“ III.
3. „Daba un dvēse“ II.	27. Kalniņa „Līgsmošana“ I.
4. Vītola „Karogs“ I.	28. Vītola „Gaismas pils“ I.
5. Zāliša „Birstaliņa“ II.	29. „Trīs jaunas māsas“ II.
6. Kalniņa „Dzimtenē“ I.	30. Melngaiļa „Vīrs, kam vara“ II.
7. Dārziņa „Senatne“ I.	31. Dārziņa „Mūžam zili“ I.
8. „Sapņu tālumā“ I.	32. Šepska „Motete“ II.
9. P. Jurjana „Līgo dziesmas“ I.	33. A. Jurjana „Aiz upītes“ I.
10. Vītola „Beverīnas dziedonis“ I.	34. Kalniņa „Darbs un dziesma“ III.
11. Melngaiļa „Rožudārzs“ II.	35. Vītola „No atzišanas koka“ III.
12. „Man māmiņa pie-
saciņa“ II.	36. A. Jurjana „Pūt, vējiņi!“ I.
13. P. Jurjana „Tas bij vīris“ I.	37. Kalniņa „Brīvība“ III.
14. Kalniņa „Latvju himna“ I.	38. P. Jurjana „Ai, zaļā lidaciņa“ I.
15. Zāliša „Bīķeris“ II.	39. Melngaiļa „Bij man vienas ro-
zes dēli“ III.
16. A. Jurjana „Ak, Jeruzaleme,
modies!“	40. P. Jurjana „Ej, saulīte“ I.
17. Kalniņa „Romavas ozols“ III.	41. H. Ores „Lauztās priedes“ III.
18. Melngaiļa „Dzērājpūsis“ II.	42. Vītola „Miera dziesma“ III.
19. Jāz. Mediņa „Jāņu nakts“ III.	43. Vignera „Līgo dziesmas“ I.
20. Vītola „Rūķīši un Mežavecis“ III.	44. A. Jurjana „Rindām auga“ I.
21. Zāliša „Tā vēsma“ II.	45. Vītola „Ugunsmilna“ III.
22. Vītola „Trimpula“ I.	46. Kalniņa „Daugava“ II.
23. Cimzes „Pūtīn pūta“ I.	47. Kalniņa „Iz 137. Davida dzies-
mas“ I.
24. „Kas tie tādi sijātāji?“ I.	

Latvju VI. vispārējo dziesmu un muzikas svētku koru un orķestru diriģentiem

4. un 5. janvārī š. g. noturētā diriģentu kongresā no 215 svētku koru diriģentiem bija ieradušies 93; bez tam vēl 10 kongresa dalībnieku kā intereseanti, kuri balsošanā nepiedalījās.

Kongress vienbalsīgi nolēma atzīt sevi par pilntiesīgu un, noklausījies Rīcības komitejas ziņojumu par līdzšinējo darbību, pieņēma to bez debatēm. Tālākos dienas kārtības punktus — ziņojumos no vietām un par svētku sagatavošanas planu sakarā ar šiem ziņojumiem — izvirzījās 2 jautājumi: 1) par svētku atlikšanu uz vienu gadu un 2) par programmas grozīšanu.

Liekot pēc debatēm pirmo jautājumu uz nobalsošanu, pieņem priekšlikumu par svētku atlikšanu uz 1926. gadu ar 71 balsi, pret 17 balsīm, atturoties 5 dalībniekiem.

Pēc ilgām debatēm par programmas grozīšanu vai viņas piepaturēšanu pilnā apmērā kongress vienojās par 2—3 dziesmu stripošanu, bet programmas galīgu redakciju uzticēja Rīcības komitejas sēdei, paplašinātai ar 3 lauku koru diriģentiem. Šij sēdei uzdeva pretešķības saskaņot un pieņemt galīgu lēmumu. Piedaloties delegātiem Eglem, Sinepam un Cukuram, sēde notika 5. janvāra vakarā un pieņēma šādu lēmumu: „Visa programma obligatoriska visiem korjiem. Galīgi par programmu izlems diriģentu kongress, kurš sasaukams šī gada rudenī, ņemot vērā virsdiriģentu aizrādījumus.“

Paziņojot par to svētku koru diriģentiem, Rīcības komiteja tura par vajadzīgu aizrādīt, ka lēmumam par svētku atlikšanu jāpaliek spēkā; pilns $\frac{3}{4}$ balsu vairākums, ar kādu lēmums pieņemts, nepieļauj viņa grozīšanu.

Svētki ir atlikti uz 1926. gadu, bet darbs nav atliekams. Tāpēc reizē ar šo ziņojumu Rīcības komiteja lūdz visus diriģentus neatlaidīgi darbus turpināt, lai kongresā, kurš sasauks rudenī vai nākamos Ziemsvētkos, dziesmu iestudēšanas gaita nebūtu jākonstatē par tik bēdīgu, kā tas bija nule pat. Ziņojumos attēlotie lauku koru apstākļi gan visai grūti, bet iegūtais laiks dod iespēju tos pārvarēt. Kā viņos laikos latvju dziedātāji varēja gūt tik diženus panākumus dziesmu kultūras laukā un palīdzēja sagatavot ceļu uz tautas neatkarību, tā tagad jo vairāk mums jāpieliek visas pūles, lai svētki būtu Latvijai par godu.

Virsdiriģenti sāks savus izbraukumus uz vietām jau šī pavasarī. Pa vasaras mēnešiem sarīkojami novadu dziesmu svētki visplašākos apmēros, jo tie uzskatāmi par dziesmu iestudēšanas sekmīgāko veicinātāju tiešā nozīmē, kā arī par dziedātāju pamudinātāju nepagurt, bet censties uz zināmu mērķi. Rīcības komiteja pabalstīs novadu svētku organizētājus, cik vien viņai būs iespējams, kādēļ lūdz paziņot, kur svētki nodomāti un cik viņos koru piedalīsies. Vēlams būtu, lai tādos svētkos apvienoto koru skaits nebūtu mazāks par 6 un lai programmas sastādītu ar virsdiriģentu ziņu. Rīcības komiteja sastādīja paraugprogrammu 3 variantos, bet ievēros arī priekšlikumus no vietām. Noteikumu punkts par godalgoto dziesmu pirmuzvedumu tikai dziesmu svētkos — anulēts; uzvešana brīva arī novadu svētkos.

Reizē ar šo Rīcības komiteja piesūta visiem korjiem pa eksemplarim virsdiriģentu aizrādījumus, kuri jāievēro, dziesmas iestudējot, un lūdz tiklab diriģentus, kā arī dziedātājus nodoties lielajam darbam ar visu sirdi. Prāvais dziesmu pūrs gan pielokams šoreiz smagiem gabaliem, bet viņš būs daiļa un bagata rota, kad darbs būs pabeigts. Uz to vislabākās sekmes!

Rīcības komiteja.

16. MAR. 1925

22845

105

105

